

WSTĘP 6

I ARCHITEKTURA DWORU POLSKIEGO 16

1. Wzorce prawdziwego dworku 17
2. Architektura literackiego dworu 24

II „TAK TU ŁADNIE, WESOŁO I PRZYTULNIE” 48

1. Domowa przestrzeń 49
2. Wykwintne przedmioty 68

III „ROZMAITOŚĆ W JEDNOŚCI” 78

1. Zaplecze dworu 79
2. Roślinna świta 92

IV MIESZKAŃCY DWORÓW 102

1. Wielka rodzina 103
2. Panny respektowe 110
3. Służący 116
4. Dzikie i oswojone zwierzęta 121

V MIKROŚWIAT 132

1. Wieś – prowincjonalny świat 133
2. Daleko od miasta 138
3. Chłopi – bliscy sąsiedzi 143

VI ZWYCZAJNE ŻYCIE 158

1. Droga 159
2. Płomień świecy 163
3. Ciepło z kominka 167
4. Ochrona dworu 172
5. Higiena, ale nieprzesadna 177
6. Dworskie apteczki 182

7. Pełen talerz 191

8. Nie tylko samowar 203

VII „RYTUAŁY ZACHOWANIA POWSZEDNIEGO” 208

1. Celebrowanie codzienności 209

2. Konwencjonalna matryca 225

3. Tradycyjne polowania 228

4. Podejmowanie gości 235

5. Odpowiednie wykształcenie 239

6. „Dwór modli się każdą drzazgą swej ściany” 249

VIII „JEDYNA RÓŻNICA W FORMIE” 256

1. Różnice między zaborami 257

2. Architektura prestiżowa 261

3. Pieniądz i szlachectwo 270

4. Dwory męskie i żeńskie 285

IX OBYCZAJE WSPÓLNE DLA POLAKÓW 286

1. Dom pełen obyczajów 287

2. Święta Bożego Narodzenia i Wielkiejnocy 291

3. Rytm świąteczny 302

X „OAZA KWIECISTA ŚRÓD PUSZCZY SAHARY” 306

1. Patriotyczny dom 307

2. „Dom ten, księga żywa pokoleń, budowany był przez dzieje” 310

3. „Odcinki przeszłości” 323

4. Drzewo wyrwane z korzeniami 342

Wykaz nazw majątków 354

Bibliografia 356